

Zrozumieć Chiny. Sytuacja geopolityczna Chin, jej konsekwencje dla Polski i polskiego biznesu. Seminarium naukowo-gospodarcze, Centrum Hevelianum, Gdańsk, 26 maja 2022 r.

26 maja 2022 r. w Centrum Hevelianum w Gdańsku odbyło się seminarium naukowo-gospodarcze pt. „Zrozumieć Chiny. Sytuacja geopolityczna Chin, jej konsekwencje dla Polski i polskiego biznesu”. Seminarium zorganizowane przez Stowarzyszenie „Pomorskie w Chinach” oraz partnerów: Samorząd Województwa Pomorskiego, Miasto Gdańsk, Miasto Gdynia i Miasto Sopot oraz Centrum Studiów Azji Wschodniej Uniwersytetu Gdańskiego, jest pierwszym z trzech planowanych wydarzeń adresowanych przede wszystkim do pomorskich przedsiębiorców.

Pięcioro prelegentów z ośrodków naukowych w Polsce przedstawiło zagadnienia związane z transformacją gospodarczą i technologiczną w Chinach oraz wyzwania, z jakimi muszą się mierzyć państwa Europy (w tym Polska), pozostające we współpracy gospodarczej ze wschodnim mocarstwem. Seminarium zgromadziło około sześćdziesięciu gości, którzy mieli możliwość wysłuchać referatów oraz dyskusji z udziałem prelegentów i pomorskich przedsiębiorców.

Zebranych słuchaczy powitał marszałek województwa pomorskiego i przewodniczący Stowarzyszenia „Pomorskie w Chinach” Mieczysław Struk, który zwrócił uwagę na dynamicznie rozwijającą się relacje gospodarczą między Polską a Chinami, czego dowodem jest chiński kapitał w postaci spółek i przedsiębiorstw ulokowanych na Pomorzu (zwłaszcza na terenie Gdyni).

Prof. dr hab. Bogdan J. Góralczyk – sinolog, profesor Uniwersytetu Warszawskiego, ambasador RP w Tajlandii w latach 2003–2008, a także dyrektor Centrum Europejskiego Uniwersytetu Warszawskiego w kadencji 2016–2020, wygłosił wykład pt. „Czy Xi Jinping zrealizuje swoje Chińskie Marzenie?”. Przedstawił w nim bogatą historię „cywilizacji ubranej w szaty państwa” oraz dynamiczne przekształcenia, jakim na przestrzeni wieków podlegała chińska gospodarka, która już w XIX wieku osiągnęła poziom ponad 30% światowego PKB, a wartość ta w połowie XX wieku spadła do niespełna 5%. Odwołując się do założeń polityki Xi Jinpinga, wyszczególnił chińskie strategie wyjścia z kryzysu, skoncentrował się na stworzeniu tzw. społeczeństwa powszechnego

dobrobytu, Inicjatywie Pasa i Szlaku czy rywalizacji ze Stanami Zjednoczonymi w sferze wysokich technologii.

Zaplecze sukcesu Chin na polu technologicznym rozwinął dr hab. Marcin Jacoby, prof. SWPS, w wystąpieniu pt. „Chińska transformacja technologiczna”. Scharakteryzował on Chińską Republikę Ludową nie tylko jako pioniera w takich dziedzinach, jak odnawialne źródła energii, ruchome sieci telekomunikacyjne (5G), monitoring i elektromobilność, ale także opowiedział o chińskich ambicjach w zakresie dominacji w obszarze sztucznej inteligencji czy biotechnologii, pomimo usilnych prób USA do ograniczenia chińskiej technologicznej strefy wpływów. Zwrócił przy tym uwagę na kluczowe pole rywalizacji między USA a Chinami, jakim jest produkcja półprzewodników, a także na duże inwestycje wschodniego mocarstwa w badania podstawowe i wdrożeniowe, rozwój uczelni wyższych, kształcenie przyszłych naukowców i wykwalifikowanych kadr, które to mają istotny wpływ na budowę technologicznej potęgi mocarstwa.

Wystąpienie prof. dr hab. Ewy Oziewicz, przewodniczącej Rady Naukowej Centrum Studiów Azji Wschodniej UG, dotyczyło „Koncepcji rozwoju współdzielonego w kontekście Inicjatywy Pasa i Szlaku”. Profesor Oziewicz opowiedziała o chińskiej strategii gospodarki współdzielenia, czego wyrazem jest Inicjatywa Pasa i Szlaku. To nie tylko narzędzie do budowania międzynarodowej współpracy gospodarczej – Belt and Road Initiative to droga do globalizacji chińskiej gospodarki, pozwalająca

na korzystanie z wolnego handlu przy jednoczesnej kontroli gospodarczej państw partnerskich. Działania te ponadto umożliwiają Chinom umacnianie pozycji w rywalizacji z USA. Prelegentka opowiedziała również o chińskich narzędziach zapewniających porządek instytucjonalny w sferze handlu i finansów, czego wyrazem jest m.in. powołanie w 2014 r. Nowego Banku Rozwoju, Azjatyckiego Banku Inwestycji Infrastrukturalnych (2016) czy Cross-Border International Payment System (2015).

Dr Jakub Jakóbowski, koordynator Programu „Powiązania gospodarcze w Eurazji” oraz członek Ośrodka Studiów Wschodnich im. Marka Karpia w Warszawie, scharakteryzował łączący Chiny i państwa Europy Środkowo-Wschodniej szlak transportowy nazywany Nowym Jedwabnym Szlakiem (lub Inicjatywą Pasa i Szlaku). Szlak ten jest sposobem zarówno na rozszerzenie strefy wpływów Państwa Środka, jak i umocnienie pozycji gospodarczej chińskiego mocarstwa na arenie międzynarodowej. Prelegent wskazał narzędzia polityczne oraz zaplecze infrastrukturalne (finanse, technologie, budownictwo oraz standardy przemysłowe), przyczyniające się do kształtowania przepływów transportowych między Chinami, Azją Wschodnią a Europą. Odwołał się ponadto do trendów, które w niedługiej perspektywie będą miały wpływ na kierunek rozwoju Inicjatywy Pasa i Szlaku, m.in. udział kolejnych państw, w tym Polski, w szlaku transportowym, a także dynamicznie przekształcającą się sytuację polityczno-gospodarczą na świecie (m.in. konflikt na Ukrainie).

Jako ostatnia prelekcję wygłosiła dyrektor Instytutu Konfucjusza przy Uniwersytecie Gdańskim dr Magdalena Łągiewska, która poświęciła swoje wystąpienie chińskiemu sposobom rozwiązywania międzynarodowych sporów wynikających z Inicjatywy Pasa i Szlaku. Chińska predylekcja do stosowania alternatywnych metod postępowania sądowego, tj. arbitrażu i mediacji, ma źródło w tradycji konfucjańskiej. Zastosowanie arbitrażu w międzynarodowych sprawach gospodarczych z pomocą wyspecjalizowanego w danej dziedzinie eksperta pozwala na szybsze rozwiązanie konfliktu i zapewnia poufny charakter postępowania. Doktor Łągiewska wskazała ponadto na powołane przez Chiny instytucje, służące do rozwiązywania międzynarodowych konfliktów inwestycyjnych czy handlowych: China International Commercial Court oraz ICDPASO.

Ostatnim punktem spotkania był panel dyskusyjny, podczas którego badacze oraz zaproszeni goście zastanawiali się nad tym, „jakie konsekwencje dla Polski i polskiego biznesu wynikają z obecnej sytuacji geopolitycznej Chin”. W dyskusji wzięli udział prelegenci

(prof. B.J. Góralczyk i dr J. Jakóbowski) oraz przedstawiciele pomorskich firm: Maciej Broniszewski (SWORD) i Adam Żolnowski (terminal kontenerowy DCT).

Wśród zgromadzonych rozmówców dominowały dwie tezy: perspektywa rosnących możliwości współpracy gospodarczej między Polską a Chinami oraz rywalizacja Chin i Stanów Zjednoczonych na arenie międzynarodowej. Zdaniem prof. Góralczyka Polska powinna nauczyć się sprawnie manewrować między współpracą z oboma gospodarczymi mocarstwami, jednak trzeba mieć świadomość, że przyszłość jest nieprzewidywalna, a aktualnie dokonujące się zmiany strukturalne powodują przesunięcie ośrodka siły ekonomicznej. Jak zauważył: „Musimy mieć wyjątkowo otwarte umysły, wyobraźnię i ogromną elastyczność, bo ten świat, który był przed 24 lutego [wkroczenie wojsk rosyjskich na Ukrainę – M.Sz.], już nie wróci (...). Naszym zadaniem jest dalekowzrocznie przewidzieć, kto wyjdzie z tego wygranym”.

Milena Szabat